

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

George
COSBUC

CÂNTECE DE VITEJIE

LITERA

biblioteca școlarului

George
COȘBUC

CÂNTECE DE VITEJIE

INTERNAȚIONAL

BUCUREȘTI — CHIȘINĂU

TABEL CRONOLOGIC

- 1866 *20 septembrie* Se naște în satul Hordou din nordul Ardealului, în casa preotului Sebastian, George Coșbuc.
Copilăria și-o petrece la Hordou, unde primește și întâile noțiuni despre învățătură de la țăranul Ioan Goriță. Printre altele, acesta îi povestește și snoava cu filozofii și plugarii, pe care o va transpune mai târziu în versuri.
De la Tănăsucă Mocodean, un cântăreț de biserică, Coșbuc învață a citi încă de la vârsta de cinci ani.
- 1873 Coșbuc începe școala primară în comuna Salva, unde tatăl său era preot, de unde trece chiar în primul an la școala de trei ani din Telci. Aici va sta în gazdă la directorul școlii, Ioan Ionașec, de la care va învăța și nemțește.
- 1876 După ce termină clasa a IV-a a școlii primare (la Năsăud), în toamna acestui an, Coșbuc se înscrie în clasa I a liceului românesc din Năsăud. Tânărul licean este găzduit, împreună cu mai mulți copii de țărani, de învățătorul Teodor Rotari. Acesta dispunea de o bibliotecă destul de mare, în care Coșbuc putea găsi pentru lectură, pe lângă operele scriitorilor români, și lucrări ale unor autori străini ca: Heine, Chamisso, Lenau, Burger și alții.
În anii liceului, Coșbuc desfășoară o vie activitate literară în cadrul societății de lectură a elevilor „Virtus romana rediviva“.
A fost coleg de liceu, până în clasa a IV-a, cu tatăl lui Liviu Rebreanu.
- 1877 Începe războiul de independență.
La 9 mai are loc proclamarea independenței de stat a României.
- 1880 Apare la București, sub conducerea lui Al. Macedonski, revista „Literatorul“.
- 1881 La 1 iulie apare la Iași, redactată de Ion Nădejde, revista literară și științifică „Contemporanul“.

- 1882—1883 În octombrie 1882, membrii societății „Virtus romana rediviva“ hotărăsc redactarea unei reviste pe care o numesc „Muza someșană“. Coșbuc publică în paginile revistei „Muza someșană“ primele sale poezii: *Societății „Virtus romana rediviva“*, *Stâncile strig' amin*, *Învățăm, Pepelea din cenușă*, *Tablou*, *Soarta lor*, *Fete blânde* și altele.
- 1883—1884 Poezia *Tablou de seară*, cea mai reușită dintre producțiunile lui Coșbuc scrise în acest an, se pare, ultima publicată în paginile revistei „Muza someșană“.
- 1884 În vara acestui an, Coșbuc dă examenul de bacalaureat. După trecerea acestui examen, împotriva voinței părinților săi, care doreau să-l facă preot, Coșbuc pleacă la Cluj, unde în toamnă se înscrie la Facultatea de filozofie și litere, dar unde, din cauza lipsurilor materiale și a atmosferei ideologice insuportabile, va rămâne foarte puțin timp. La 14 aprilie ia ființă la Sibiu, sub conducerea lui Slavici, ziarul „Tribuna“, unde Coșbuc publică, începând de la sfârșitul acestui an, mai întâi sub pseudonimul C. Boșcu, apoi cu numele adevărat, versuri originale, basme versificate, traduceri și altele. Poezia de debut la periodical sibian este snoava versificată *Filozofii și plugarii*, semnată C. Boșcu. Apare „Gazeta săteanului“, la care Coșbuc va colabora din anul 1893.
- 1885 Îi găsim tot mai des semnătura în periodicele transilvănene: „Familia“ lui Iosif Vulcan apărută încă din anul 1865 și, mai ales, „Tribuna“. Semnate C. Boșcu, Coșbuc publică în „Familia“ două poezii (*Două întrebări* și *Unde zbor*) și, cu numele adevărat, două *Ghicitori* în versuri („Între toți șerpii din lume“ și „Care rege n-are țară“) în „Calendarul pedagogic pe anul 1885“. Coșbuc tipărește în „Tribuna“ trei balade de inspirație populară: *Blestem de mamă*, *Pe pământul turcului* și *Angelina*. Primele două apar și în broșură, în „Biblioteca populară a Tribunei“. De pe acum, Coșbuc începe să traducă *Divina comedie*, la care va lucra timp de peste douăzeci de ani. Apare la București ziarul „Epoca“, la care poetul va colabora între 1896 și 1904.
- 1886 Coșbuc nu mai figurează printre studenții clujeni, dar rămâne totuși în Cluj, frecventând doar anumite cursuri universitare. Continuând

colaborarea la „Tribuna“, în acest an îi apar: *Atque nos, Fata craiului din cetini, Draga mamei, Dragoste păcurărească* și altele. Dintre acestea, *Fata craiului din cetini* și *Draga mamei* apar în colecția „Biblioteca populară a Tribunei“ sub formă de plachete.

Colaborează la revista din Gherla „Cărțile săteanului român“ în care publică: *Amin, strigă stâncile și Lupii țiganului*.

1886—1887 A tradus peste 480 de poezii din 92 autori greci, pe care dorea să le publice într-o antologie.

1887 Continuă să colaboreze la „Tribuna“ cu poveștile și basmele versificate: *Fulger, Brâul Cosânzenii, Izvor de apă-vie, Tulnic și Lioara* și altele. Îi apare în volum, în colecția „Biblioteca populară a Tribunei“, poezia *Fulger*. În vara acestui an, Coșbuc se duce la Sibiu, unde de prin august începe să lucreze ca redactor la „Tribuna“. Poetul furnizează periodicului sibian, la rubricile „Foița Tribunei“ și „Varietăți“, un material destul de bogat.

Acum poetul își orientează scrisul spre o specie literară în care a rămas neîntrecut, spre *idilă*.

1888 în paginile „Tribunei“ i se tipăresc în acest an peste treizeci de poezii, semnate sau nesemnate. Dintre acestea, rețin atenția baladele de inspirație populară *Rodovica, Ceas-rău, Crăiasa zânelor* și o parte din *Anacreonticile* sale, publicate cu mici modificări în ciclul *Cântece* la sfârșitul volumului *Balade și idile* din 1893.

G. Bogdan-Duică publică în „Gazeta de Transilvania“ și „Tribuna“, la rubrica „Revista literară“, articole în care remarcă, înainte de Gherea, valoarea primelor poezii publicate de Coșbuc.

În martie izbucnesc răscoalele țărănești.

1889 Ca și precedentul, și acest an e foarte rodnic pentru activitatea poetului. Acum scrie și publică poezii ca: *Rada, Numai una Fata morarului, Un Piparuș modern, Piparuș-viteaz, Nu te-ai priceput* și una din capodoperele coșbuciene — *Nunta Zamferei*. Ca urmare a răsunătorului succes pe care-l obține cu *Nunta Zamferei*, Coșbuc, chemat de Titu Maiorescu, pleacă în toamna acestui an la București, unde se va stabili pentru totdeauna. De acum în activitatea și viața sa începe o nouă etapă.

1890 În numerele 2—6 (15 ianuarie—15 martie) ale revistei „Amicul

Familiei“, Coșbuc publică în traducerea sa *Cântece din Cartea cântecelor* a lui Gajus Catullus Vallerius.

În „Amicul familiei“ din Gherla și Cluj publică poezia Romanță („Negura nopții doarme pe mal“), iar în „Convorbiri literare“ din 1 aprilie, poezia *La oglindă*.

1890—1891 Colaborează cu mai mulți profesori la elaborarea unui manual de școală intitulat *Carte românească de citire*.

1891 Apar în „Tribuna“ alte poezii remarcabile din creația coșbuciană, printre care : *Pe lângă boi, Trei, Doamne, și toți trei, Rea de plată, O istorie veche etc.* În noiembrie ia ființă la București revista-magazin „Lumea ilustrată“ a lui Ignatz Herz, al cărei redactor a fost un timp și Coșbuc.

Este profesor la Institutul de fete „Educația română“ al Elisei Manliu.

1891—1893 Colaborează la „Lumea ilustrată“, unde publică poeziile: *Fatma (1891), Vestitorii primăverii (1892), Noapte de vară (1892), Vara (1892), Vântul (1892), Rugămintea din urmă, La pârâu (1893)* etc.

1893 În ziua de 28 noiembrie vede lumina tiparului, sub direcția lui Vlahuță și V. A. Urechia, primul număr al revistei „Vieța“, la care colaborează și Coșbuc.

Apare în Editura Librăriei „Socec“ din București volumul *Balade și idile*, prima culegere de versuri din creația lui Coșbuc.

Scrie poezia *In opresores*, care circulă în foi volante printre cititorii transilvăneni.

În paginile revistelor „Convorbiri literare“, „Minerva“, „Tribuna“, „Familia“, „Moftul român“ și altele, apar nenumărate recenzii privitoare la acest volum. Astfel, în „Moftul român“ din 23 iunie, Caragiale publică articolul „*Balade și idile*“ de George Coșbuc, în care afirmă că: „Pe câmpul vast al publicisticii române, pe care crește atâta spanac des și abundent, a aparut, în sfârșit, zilele acestea și un copac... tot mai sănătos și mai trainic, înfruntând gustul actual și vremea cu schimbările ei capricioase și făcând din ce în ce mai multă fală limbii noastre românești — un volum de balade și idile de George Coșbuc...“

În acest an, imediat după apariția volumului *Balade și idile*, mediocrul poet Grigore Lazu publică în „Românul literar“ și apoi în broșură articolul *Adevărul asupra poeziilor d-lui G. Coșbuc*, în care afirmă că

- unele creații ale poetului n-ar fi originale, acuzându-l de „plagiat“. Acestuia i se alătură Anton Bacalbașa și Al. Macedonski. La acest „proces“ literar, care va continua timp de peste zece ani, vor lua parte, ca apărători ai poetului, Al. Vlahuță, N. Iorga, C. Dobrogeanu-Gherea etc. Coșbuc, în genere, nu dă atenție acuzațiilor ce i se aduc; scrie totuși unele articole îndreptate împotriva acelor care-l atacau. În articolul *Procesul Lazău-Coșbuc*, publicat în „Vieța“ din 5 decembrie, Al. Vlahuță ia atitudine împotriva ziarelor și revistelor vremii pentru nepăsarea cu care au întâmpinat apariția volumului *Balade și idile*, Din cauza acestei nepăsări, publicarea articolului lui Grigore Lazău a dat naștere unei critici nedrepte la adresa lui Coșbuc.
- 1894 Sub redacția lui Slavici, Caragiale și Coșbuc, la 1 ianuarie, în editura lui C. Sfetea, apare bilunar, până în 1896, revista „Vatra“.
- În „Vatra“, Coșbuc începe să publice la rubrica „Vorba ăluia“, *Ghicitori* explicate. De asemenea, în paginile revistei apar și poeziile: *Noi vrem pământ!*, *Mama*, *Lupta vieții*, *In opresores*, *Pașa Hassan* și altele.
- D. Evolceanu publică, în numerele 10 (1 februarie) și 11 (1 martie) ale „Convorbirilor literare“ din acest an, articolele: „*Baladele și idilele*“ *d-lui Coșbuc* și „*Evolceanida*“ *d-lui Grigore N. Lazău*, în care, pe lângă faptul că subliniază valoarea literară a poeziilor lui Coșbuc, răspunde și criticilor nedrepte ale lui Grigore Lazău.
- N. Iorga publică în „Familia“ din 5/17 iunie articolul intitulat *Poeziile d-lui Coșbuc*, în care discută pe marginea „plagierilor“ lui Coșbuc; pledând în favoarea poetului, îl socotește un mare talent „de formă“.
- 1895 Continuă colaborarea la „Vatra“, unde-i apar: *Doina*, *Sub patrafir*, *Unul ca o sută*, *Scara* și altele.
- În februarie apare suplimentul umoristic al „Vetrei“ — „Hazul“. Coșbuc se căsătorește cu Elena Sfetea, sora editorului C. Sfetea. La 11 august se naște, la Craiova, primul și unicul fiu al poetului — Alexandru.
- 1896 La sfârșitul lunii iunie, „Vatra“ își încetează apariția, după ce Coșbuc mai publică în paginile ei: *Fata mamei*, *Iarna pe uliță*, *Dragoste învrăjbită*, *Pe deal etc.*
- Iese de sub tipar volumul *Fire de tort*, al doilea din creația lui Coșbuc. Se tipărește în traducerea lui Coșbuc *Eneida* de Vergiliu.

Tradusă tot de Coșbuc, apare în acest an poema byroniană *Mazeșpa*. Coșbuc prefațează două volume a doi debutanți: *Spre primăvară* de I. Costin și *Povestiri din copilărie* de Sergiu Cujbă. Aceste prefețe sunt deosebit de importante, pentru că ne ajută la cunoașterea ideilor estetice ale poetului (Coșbuc ia atitudine împotriva poeziei pesimiste, care invadase publicațiile românești de la sfârșitul secolului trecut). În octombrie, apare săptămânal, la București, revista de literatură — „Povestea vorbei“, la care colaborează și Coșbuc.

La 25 noiembrie D. Ollănescu-Ascanio și N. Petrașcu scot la București revista „Literatură și artă română“, la care Coșbuc colaborează între anii 1897 și 1900.

1897 Iese de sub tipar ediția a II-a a volumului *Balade și idile*.

Enea Hodoș scoate la Caransebeș un volum de versuri și proză din creația lui Coșbuc.

Publică în traducerea sa, în „Familia“, comedia în cinci acte *Parmeno*, de Terențiu. La Craiova apare *Antologia sanscrită*, care cuprinde fragmente din *Rig-Veda*, *Mahabharata*, *Ramayana*, poezii lirice și proverbe traduse și adnotate de Coșbuc, iar la București *Sacotala* lui Calidasa, tot în traducerea sa. Apare amplul studiu al lui Constantin Dobrogeanu-Gherea despre Coșbuc intitulat: *Poetul țărănimii*. La propunerea lui Hasdeu, Coșbuc primește, pentru traducerea *Eneidei*, premiul Academiei „Năsturel-Herescu“. Cu ocazia banchetului, Caragiale rostește o cuvântare (pe care o publică în „Epoca“ din 2 iunie) în onoarea premiatului, considerând: „...în afară de succesul material al lui Coșbuc, actul Academiei Române ca un succes moral pentru noi toți“.

La 1 ianuarie apare la București revista „Foaia interesantă“.

După dispariția „Vetrei“, Coșbuc preia la 1 iunie conducerea revistei „Foaia interesantă“. Printre colaboratorii acesteia se aflau și: I. L. Caragiale, P. Cerna, Cincinat Pavelescu, Gheorghe din Moldova etc. Apare la Arad „Tribuna poporului“, la care Coșbuc va colabora între anii 1900 și 1904.

În acest an, Coșbuc își începe îndelungata activitate la revista inițiată de Spiru Haret — „Albina“ (apărută în octombrie). Spre sfârșitul anului, poetul este atras în comitetul redacțional.

Solicitați de Coșbuc, la revistă colaborează: Gr. Tocilescu, N. Iorga,

- I. Slavici, Al. Vlahuță, M. Sadoveanu, St. O. Iosif, Emil Gârleanu și alții.
- 1898 Iese de sub tipar ediția a II-a a volumului *Fire de tort*.
Dintre poeziile publicate în acest an, amintim: *Raport*, *Povestea căprarului*, *Cântecul redutei* și *Moartea lui Gelu*.
Coșbuc este ales membru corespondent al Academiei Române.
- 1899 Publică la București *Fapte și vorbe românești. Carte de citire pentru toți românii*.
Apar: *Războiul nostru pentru neatârnare (1877—1878)*, *povestit pe înțelesul tuturor* și *Povestea unei coroane de oțel*.
La 21 ianuarie apare, sub îngrijirea lui Artur Stavri și I. Gorun, revista „Pagini literare”, la care, pe lângă I. L. Caragiale, B. Delavrancea, St. O. Iosif, D. Anghel, colaborează și Coșbuc.
- 1900 La 1 ianuarie vede lumina tiparului, la București, primul număr al „Noii reviste române”.
Își publică în diferite perioade poeziile: *Cicoarea* („Convorbiri literare”), *Pierde-vară* („Noua revistă română”), *Nunta în codru* („Tribuna poporului”), *Faptul zilei* („Literatură și artă română”), *Dorobanțul* („Albina”), *Pe dealul Plenei* („Literatură și artă română”), *O scrisoare de la Muselim-Selo* („Gazeta săteanului”), *Pacea și După furtună* („Curierul literar”) etc.
Apare, tot la București, „România jună”, al cărei susținător și colaborator a fost și Coșbuc. În ziua de 7 iunie moare, în vârstă de 82 de ani, Sebastian Coșbuc, tatăl poetului.
La 7 octombrie iese de sub tipar întâiul număr din cele cinci câte vor apărea ale revistei „Curierul literar”, care la 2 decembrie 1901 se va contopi cu „Semănătorul”.
La 2 decembrie apare, sub conducerea lui Coșbuc și Vlahuță, „Semănătorul”, revistă literară săptămânală. În articolele de directivă (*Primele vorbe* și *Uniți*) sunt afirmate tendințele revistei. Deplângând îndepărtarea scriitorilor de viața poporului, paginile „Semănătorului” cuprind și elemente care vor caracteriza mai târziu mișcarea semănătoristă.
La 10 decembrie apare la București „România ilustrată”, la care poetul va colabora în anul 1905.
- 1902 Publică în „Semănătorul”, sub titlul *Voci din public*, poeziile satirice:

Unul din bigh-life, Vorbește măgarul, Unul de la Mărčuța etc. Tot în paginile acestei reviste mai apar: *Hora, Blestemul trădării* și altele. De asemenea, în „Semănătorul“, mai văd lumina tiparului, în traducerea lui Coșbuc, primele fragmente din *Odiseea*.

Iese de sub tipar ediția a III-a a volumului *Balade și idile*.

Apare volumul de versuri *Ziarul unui pierde-vară*.

În colaborare, Vlahuță și Coșbuc scot la București *Carte de citire pentru școlile secundare și profesionale, partea I*.

Coșbuc și Vlahuță părăsesc conducerea revistei „Semănătorul“.

Se tipărește volumul *Scrieri în versuri și proză* al lui Gr. Alexandrescu prefațat de Coșbuc.

Coșbuc e numit șef al biroului administrativ și de corespondență din cadrul Casei școlilor. Din însărcinarea lui Spiru Haret, Coșbuc și Vlahuță țin la sate conferințe cu caracter cultural-educativ. În această muncă va fi atras și M. Sadoveanu.

La 18 iunie, Octavian Goga și Octavian Tăslăoanu scot la Budapesta revista literară „Lucefărul“, care la 15 octombrie 1906 își mută sediul la Sibiu. La această revistă va colabora și Coșbuc (1906).

1903 În ziua de 8 septembrie moare mama poetului, în vârstă de 75 de ani.

1904 Se tipărește volumul *Cântece de vitejie*. Apare antologia *Crestomație pentru toți românii*.

N. Iorga publică în „Semănătorul“ din 29 august o recenzie elogioasă a volumului *Cântece de vitejie*, atacând în același timp critica literară a timpului care socotea talentul lui Coșbuc epuizat.

Apar edițiile a III-a a volumului *Fire de tort* și a IV-a a *Baladelor și idilelor*.

Văd lumina tiparului, în traducerea lui Coșbuc, *Georgicele* lui Vergiliu.

1905 La Budapesta, în tipografia „Lucefărul“, se publică (în limba maghiară), în traducerea lui Revai K., un volum din versurile lui Coșbuc.

1906 De la 1 ianuarie Coșbuc, I. Gorun și Ilarie Chendi fac să apară, săptămânal, revista artistică „Viața literară“, devenită mai apoi „Viața literară și artistică“. Secretar de redacție era Ilarie Chendi, în casa căruia se afla și redacția.

Printre colaboratorii noii publicații se numărau : Al. Cazaban, Ion

Minulescu, Cincinat Pavelescu, C. Ardeleanu, N. Gane, G. Topârceanu, V. Eftimiu etc.

La 1 martie apare la Iași, sub conducerea lui C. Stere și Paul Bujor, primul număr al revistei „Viața românească”.

1907 Coșbuc termină traducerea integrală a *Divinei comedii*, care va apărea postum, între 1925 și 1932, sub îngrijirea lui Ramiro Ortiz.

În acest an, Coșbuc își începe colaborarea la „Viața românească”. Izbucnesc marile răscoale țărănești din România. Poezia lui Coșbuc *Noi vrem pământ!* circulă în foi volante printre răsculați, fiind folosită de aceștia ca un act agitatoric.

1908 G. N. Costescu, G. A. Dima, G. Stoenuș și G. Coșbuc scot la București *Carte de citire pentru diviziya a II-a rurală*.

Poetul se reîntoarce în Ardeal. În drum spre casă stă mai multe zile la Năsăud, se oprește la Sibiu, Bistrița și Prislop. La Prislop îl cunoaște pe Liviu Rebreanu.

Cu ocazia activității de conferențieri ai cercurilor culturale sătești, Coșbuc și M. Sadoveanu se întâlnesc prin Moldova.

1909 Apare lucrarea lui Coșbuc *Superstițiile păgubitoare ale poporului nostru*, Apare la Craiova, sub îngrijirea unui colectiv din care făcea parte și Coșbuc, manualul școlar *Carte de citire pentru clasa a III-a urbană*.

Se tipărește ediția a IV-a a volumului *Fire de tort*.

La 28 august, poetul participă la inaugurarea noului local al școlii din Feldru, unde sora sa, Angelina, era preoteasă. Coșbuc face parte din Comitetul de organizare a festivităților, în al căror program figurau și câteva din poeziile sale. Alexandru, fiul poetului, recită poezia *El-Zorah*.

1910 Apare, în traducerea poetului, drama lui Schiller *Don Carlos*.

Vede lumina tiparului *Carte de citire pentru clasa a II-a primară urbană*, redactată de un colectiv de autori în frunte cu Coșbuc.

Gheorghe Marinescu publică în „Convorbiri critice” articolul *Pastelul în poezia românească*, în care poezia *Noapte de vară* este considerată ca fiind cel mai frumos pastel din literatura română.

Ceva mai târziu (1923), Ibrăileanu publică în „Viața românească” articolul „*Vara*” de Coșbuc, în care socotește că această poezie este „cea mai lirică din toată opera lui Coșbuc. *Vara* este triumful soarelui în poezia lui Coșbuc și în poezia românească” — spunea Ibrăileanu.

- 1911 Se tipărește ediția a V-a a volumului *Balade și idile*.
Apare la București, sub direcția lui C. Banu, revista literară, artistică și socială „Flacăra“, la care poetul colaborează între anii 1911—1914.
În paginile acestei reviste Coșbuc publică printre altele și poeziile: *Poetul* (1911), *Cântă pilotul* (1912), *Morți, pentru cine?* (1914) etc.
- 1912 Coșbuc publică în „Flacăra“ din 1 decembrie *Amintiri despre Caragiale*, în care povestește cum I. L. Caragiale voia să scrie o piesă patriotică în jurul morții Didonei. Publică o culegere de *Balade populare* și din diferiți autori români.
- 1914 Apar edițiile a VI-a a volumului *Balade și idile* și a V-a (îmbogățită de autor) a volumului *Fire de tort*.
- 1915 Văd lumina tiparului edițiile a VI-a a volumului *Fire de tort* și a VII-a a *Baladelor și idilelor*.
În august, moare, în urma unui accident de automobil, fiul poetului — Alexandru.
- 1916 În mai, poetul este ales membru activ al Academiei Române.
Îi apare în nr. 5 al colecției săptămânale „Scriitorii români“ (Editura „Alcalay“) volumul de versuri *Drumul iubirii*, care cuprinde, printre altele, poeziile: *Drumul iubirii*, *Cântecul fusului*, *Ideal*, *Faptul zilei*, *Rege/ e Pontului etc.*
- 1917 Coșbuc continuă lucrul la definitivarea traducerii *Divinei comedii* și a comentariului despre capodopera lui Dante.
- 1918 Ies de sub tipar edițiile a VIII-a a volumului *Balade și idile* și a VII-a a *Firelor de tort*.
În paginile revistei bucureștene „Scena“ apare *Vulturul*, ultima poezie pe care Coșbuc o mai publică.
9 mai. Poetul încetează subit din viață. Funeraliile au loc în după-amiaza zilei de 11 mai, la cimitirul Bellu. Corpul neînsuflețit al lui Coșbuc se află lângă mormintele lui Eminescu, Caragiale, Sadoveanu și G. Călinescu.